

Prawo Unii Europejskiej – zagadnienia egzaminacyjne (2014/2015)

1. Sposoby pojmowania terminów: „prawo europejskie”, „prawo wspólnotowe”, „Prawo Unii Europejskiej”.
2. Rada Europy – charakter prawny, statutowe cele i organy.
3. Ogólny przedmiot regulacji i konstrukcja prawna Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.
4. Skład i funkcje Trybunału Praw Człowieka w Strasbourgu.
5. Przedmiot i warunki dopuszczalności skargi do ETPCz w Strasbourgu.
6. Przykłady umów międzynarodowych systemu Rady Europy obowiązujących w RP (5 przykładów).
7. Znaczenie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka dla systemu prawnego UE.
8. Polityczne uwarunkowania integracji europejskiej – geneza traktatów założycielskich Wspólnot.
9. Podstawowy zarys przedmiotu regulacji 3 traktatów założycielskich Wspólnot Europejskich.
10. Rozwój instytucjonalny Wspólnot w kierunku Unii Europejskiej. Znaczenie: a) tzw. traktatu fuzyjnego, b) JAE oraz c) traktatu z Maastricht, d) traktatu z Nicei, e) traktatu z Amsterdamu, f) projektu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, g) traktatu z Lizbony.
11. Pojęcie Unii Europejskiej wg Traktatu Lizbońskiego. Co oznacza stwierdzenie, że Wspólnoty stanowiły tzw. substrat instytucjonalny UE?
12. a) Przedmiot regulacji i b) konstrukcja formalna tzw. Traktatu Lizbońskiego. Charakter załączonych protokołów i deklaracji (po 3 przykłady protokołów i deklaracji).
13. Traktat akcesyjny RP do Unii Europejskiej: konstrukcja, usytuowanie w ramach prawa pierwotnego.
14. Zasady nabycia i utraty członkostwa w UE.
15. Procedury prawne (ostrzegawcza i restrykcyjna) pozwalające na utrzymanie standardów demokracji i praworządności w państwach członkowskich UE (art. 6 i 7 w zw. z art. 2 TUE).
16. Wymień instytucje UE oraz jej organy doradcze wg Traktatu Lizbońskiego.
17. Skład i funkcje Rady Europejskiej.
18. Status Przewodniczącego Rady Europejskiej.
19. Skład i funkcje Rady (Rady Ministrów, Rady Unii Europejskiej).

20. Cechy istotne procesu decyzyjnego w Radzie. Na czym polega mechanizm tzw. ważenia głosów? Założenia procesu decyzyjnego do oraz po 2014 r.
21. Powoływanie Przewodniczącego i całej Komisji Europejskiej.
22. Status, funkcje i podstawowe kompetencje Komisji Europejskiej.
23. Organizacja i funkcjonowanie KE. Pozycja Przewodniczącego i komisarzy.
24. Struktura administracyjna KE - urzędy, dyrekcje generalne, status pracowników UE.
25. Pozycja prawno-polityczna Wysokiego Przedstawiciela ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa UE.
26. Szczególna funkcja KE jako tzw. strażnika traktatów. Szczegółowe kompetencje związane z tą funkcją.
27. Funkcja KE w procesie stanowienia prawa.
28. Zasady kreowania i skład Parlamentu Europejskiego (PE), w tym wyboru jego członków w Polsce.
29. Organy wewnętrzne PE i ich podstawowe funkcje.
30. Status deputowanego do Parlamentu Europejskiego. Charakterystyka politycznej organizacji deputowanych w PE. Porównanie z regulacjami dot. ww. zagadnień w przypadku posłów na Sejm.
31. Funkcja PE w stanowieniu prawa. Procedury partycypacji (przykłady materii regulowanych w ramach każdej z procedur).
32. Funkcja kontrolna PE. W jaki sposób PE może uchwalić *votum* nieufności wobec KE. (art. 234 TfUE)? Porównanie z podobnymi instytucjami w Polsce.
33. Udział parlamentów krajowych w procesie decyzyjnym UE (por. np. Protokół nr 1 do TL i adekwatną polską ustawę).
34. Podstawy prawne działania TS, Sądu oraz Sądu ds. Służby Publicznej.
35. Funkcje i podstawowe kompetencje jurysdykcyjne TS i Sądu.
36. Status prawny i znaczenie rzeczników generalnych.
37. Kto może być stroną w postępowaniu przed sądami luksemburskimi? W jaki sposób reprezentowane są strony?
38. Pytania prawne sądów krajowych i orzeczenia wstępne – przedmiot i znaczenie w porównaniu z pytaniami prawnymi regulowanymi art. 193 Konstytucji.
39. Kiedy sąd krajowy ma powinność (obowiązek?) skierowania pytania prawnego do TS; kiedy nie powinien tego czynić?
40. Pozycja i funkcje organów decyzyjnych Trybunału Obrachunkowego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego.
41. Pojęcie prawa pierwotnego. Akty konstytuujące prawo pierwotne.

42. Pojęcia traktatowego prawa dopełniającego; relacja do prawa pierwotnego i pochodnego, podaj 3 przykłady.
43. Pojęcie prawa pochodnego; akty prawodawcze je tworzące.
44. Relacja aktów prawa pierwotnego i pochodnego z: a) Konstytucją RP, b) ustawami polskimi (art. 8, art. 9, art. 91 polskiej Konstytucji oraz orzeczenie TK z 11.05.2005 r. – sygn. K18/04).
45. Charakterystyka porównawcza rozporządzenia unijnego i dyrektywy.
46. Geneza i pojęcie tzw. praw podstawowych jako współkształtujących prawo pierwotne; podaj 3 przykłady orzeczeń TS dot. definiowania i znaczenia praw podstawowych.
47. Czy precedens jest źródłem prawa w UE?
48. Charakter prawny i systematyka ogólna Karty Praw Podstawowych.
49. Rozporządzenie unijne a polska ustawa – relacje, 3 przykłady współobowiązywania przy regulacji określonych materii.
50. Co oznacza termin „implementacja dyrektyw”?
51. Co oznacza stwierdzenie, że dyrektywa ma warunkową, względną skuteczność wobec podmiotów „prawa prywatnego”? Przykłady 3 orzeczeń potwierdzających takie założenie.
52. W jaki sposób państwo członkowskie może naruszyć dyrektywę? Konsekwencje naruszeń; orzeczenia TS.
53. Zasada autonomii prawa UE (charakterystyka na podstawie m. in. 2 orzeczeń TS).
54. Zasada pierwszeństwa (nadrzędności) prawa UE. Znaczenie orzeczenia *F. Costa v. ENEL*.
55. Podział właściwości prawodawczej między UE a państwami członkowskimi.
56. Właściwość wyłączna prawodawcy europejskiego w kontekście zachowania *acquis communautaire*.
57. Właściwość dzielona (konkurencyjna).
58. Pojęcia zasad subsydiarności i proporcjonalności oraz ich doniosłość dla ustalenia relacji między prawodawcą europejskim a krajowym (por. np. Protokół nr 2 do TL i 2 orzeczenia dot. zasady proporcjonalności). Istota różnicy między obiema zasadami.
59. Rozwiązania instytucjonalne przyjęte w prawie polskim w związku z koniecznością implementacji prawa UE (ustawa oraz regulaminy sejmowy i senacki - założenia podstawowe).

60. Zakazy dyskryminacji – pojęcia, stosowanie, doniosłość dla prawa krajowego, przykłady orzeczeń TS. Wyjaśnij pojęcia: dyskryminacja bezpośrednia, pośrednia, odwrotna – poprzez podanie przykładów.
61. Zasada równości wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji w Konstytucji RP i polskich ustawach.
62. Obywatelstwo UE - regulacja prawna, pojęcie.
63. Charakter prawny obywatelstwa UE w relacji do obywatelstwa państwowego.
64. Uprawnienia i wolności wynikające z obywatelstwa UE.
65. Środki prawne związane ze stosowaniem prawa UE – płaszczyzny, na których może być stosowane prawo UE.
66. Funkcja oraz doniosłość orzeczeń wstępnych. Podaj na 3 przykładach wybranych orzeczeń.
67. Metoda sądowa w adaptacji prawa UE.
68. Podstawowe założenia wolności przepływu towarów i dopuszczalne ograniczenia.
69. Tezy orzeczeń w sprawach: a) *Rewe Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung (Cassis de Dijon)*, b) *Prokurator v. Dassonville*, c) *Prokurator v. Keck & Mithouard*.
70. Podstawowe założenia wolności przepływu pracowników i dopuszczalne ograniczenia.
71. Podstawowe dziedziny regulacji prawa UE w obrębie materii gospodarczej (vide: pkt 77-81).
72. Podstawowe sfery regulacji prawa traktatowego w dziedzinach pozagospodarczych, tzw. przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
73. Podaj 5 przykładów (poprzez nazwanie formy i określenie przedmiotu regulacji) aktów prawa pochodnego obowiązującego w Polsce wydanego w ramach dziedziny ad. 72.
74. Stanowisko polskiego TK w odniesieniu do relacji a) prawa pierwotnego oraz b) prawa pochodnego z Konstytucją RP; czy możliwa jest kontrola zgodności prawa UE z Konstytucją – uzasadnienie.
75. Podaj i omów przykłady wpływu prawa UE na polskie ustawodawstwo w jednej z wybranych dziedzin: a) prawo karne; b) prawo ochrony środowiska; c) prawo ochrony danych osobowych; d) prawo ochrony konkurencji; e) prawo finansowe.
76. Podaj tezy 8 orzeczeń TS WE oraz TS UE omawianych na ćwiczeniach (z wyj. pkt 69).
77. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu towarów.
78. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu pracowników.

79. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności działalności gospodarczej i świadczenia usług.
80. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu kapitału i płatności.
81. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące prawa ochrony konkurencji, w tym pomocy publicznej.
- (por. z pkt 68-71)